

continuat en aquestes llengües. Altrament, els reflexos moderns d'UNDECUMQUE en occità modern, com ara *endicon*, *enticon*, *endacon*, *indacon*, i el cat. *ontocom* en lloc d'*ondecom* ens provenen que un compost d'aquest tipus era susceptible d'alteracions o de reestructuració dependent de la percepció lingüística que s'hi destriava: una associació amb INDE en occità mentre amb *on* i *com* en català. A més, la construcció *a ont a com* recollida a St. Feliu de S. en la frase *vam anar a ont a com i vam arribar a tal punt* en el sentit de «vam anar sense saber cap a on (*a ont*) i de la manera que sigui (*a com*)» ens fa veure com el segon element *com* amb el valor de 'de manera que' podia influir i canviar el sentit originari de 'qualsevol banda'.

Ara bé, la forma catalana més antiga, *queocom*, molt probablement no sols era el punt de partida de *queucom* sinó també de *queacom*. El cas és que el grup vocàlic àton *-eo-* es podia resoldre com *-eu-* (d'on *queucom*) i com *-ea-* (d'on *queacom*). Tot això en català però també devia ser la direcció dels desenvolupaments en occità antic on trobem *queacom*. Notem amb aquest motiu que les variants *quedocom* i *calocom* documentades en alguns manuscrits (supra) són possiblement rastres de la forma amb *-o-* en aquesta llengua. A la vista de tots aquests fets no seria arriscat considerar el cat. ant. *queocom* com a una variant alterada d'un antic **quecom*, analitzat com *què o com* i procedent de QUÆCUM(QUE) o més aviat QUIDCUM(QUE) (per QUODCUMQUE): és sabut que en ll. vg. *quod* fou reemplaçat per *quid*.⁷ En la reestructuració del mot com *queocom* devia contribuir l'ús de la combinació *què o com* o *què e com* amb valor *quin o qual* o *quin e qual* en frases com *no importa què o com sia* o *da'ns alguna cosa, no importa què o com sia*. La mateixa construcció es podia usar en un context com *no sabia què o com important (cosa) era*, on una pronúncia ràpida sense accent en *que* resultava en el sentit adverbial de *quelcom*. Pot tenir interès l'ús de la combinació *qui e com* en el següent passatge dels *Diàlegs* de Sant Gregori (text de fi S. XIII, ms. any 1340): «un pagès posà una archa ab forment sobre lo seu sepulcre (= de Sant Equici) he no ac cura que-s donàs garda ne-s pensàs *qui e com* gran baron jasia aquí» (NCL. I, 52.2, amb variant de ms. *qual e com*, traduïnt el ll. *quantus qualisque*). Notem finalment que a les regions catalanes del Nord on s'ha mantingut la distinció entre *o* oberta i tancada *quelcom* es pronuncia amb *o* oberta igual que l'adverbi *com* < QUOMODO.

En conclusió proposem com a una bona possibilitat el següent ordre de desenvolupaments: **quecom* < QUIDCUM(QUE), analitzat com *què i com*, fou refet com *queocom*; d'allí d'una banda *queucom* i posteriorment *quelcom* per via fonètica (com *malalt* de *malaut*, *gual* de *guau*) i allora la influència de *qualque* i *qualcú*, i d'altra banda *queacom*; *quiacom* per la seva banda podia ser directament de QUIDCUM(QUE) per la mateixa manera o formada secundàriament de *queacom*. L'occità ant. *quezacom* al costat de *queacom* deu tenir la *-x-* un reflex de la *-D* originària: *calacom* és de *queacom* per la influència de *calque*. Algunes de les formes de

l'oc. mod. com *quicom*, *-con* etc. poden ser un reflex de l'antic **quecom* canviat en *quicom*.

¹ Pujol transcriu *perque ocom*, però es llegeix clarament *queocom* tot junt (veg. el facsímil que PPujol dóna darrere la p. 24); així transcriu també Russell-Gebbett, *Med. Cat. Ling. Texts*, p. 83.39. — ² En aquest mateix passatge la primera edició impresa del *Llibre de les Dones* escriu *caucom*: «e per tal quant encara los pot *caucom* valer so que havem a dir» (DAG.); en d'altres passatges citats per DAG. d'aquesta edició *caucom* és constant; el mateix diccionari cita *caucom* d'un inventari de Vic de 1410 i de Ginebreda. — ³ Un antecedent d'aquesta forma amb *u*, *coucom*, canviat en *quoquon*, apareix en una nadala del S. xv: «Ara callats, qui tot bé-us vengua, / e jo dar-vos é un *quoquon*. / Dom, dom, --- dom» (*Cançons nadalenques del segle XV*, NCL., p. 60.38); notem que el mot fa rima amb *dom*; en una altra nadala del S. xvi, probablement d'origen occità apareix com *coucon*: «Un sorron li porteray // que será plen de *coucon*», «y dar-nos an *coucon*» (ib., p. 61); mot entès malament per l'editor J. Romeu com a paraula del llenguatge infantil. — ⁴ Verdager escriu també *colcom* en un escrit força dialectal vigatà (*Escrips Inèd.*, ed. Casac., Bna. 1958, I, 125.13). — ⁵ L'usa Saisset en la seva poesia: «la pesca a la linya / és un dels millors plès. / Aquí --- fas pas res: / Fora espies el tap, sentes *quelcom* que tira, / Tires del teu costat ---» (*Perpiny.*, 24); «Jo cridavi com totom / Quan me vari sentir *quelcom* / Que per les dents se m'engastava» (ib., 94). — ⁶ *Armanac de Gasc.*, 1935, 20, 26. — ⁷ Rohlf, *Le Gascon*, p. 191, n. 330, veia en llgd. *caucon*, oc. ant. *calcom*, una formació amb *hom*: *cal qu'om*; no hem tingut en compte aquesta explicació puix que no justificaria ni el cat. *quelcom* ni cat.-oc. *queacom*. Però seria lícit preguntar si la forma **quecom* que suposem com a antecedent del cat. ant. *queocom* no fóra al capdavant una combinació *que qu'om* paral·lel a *qual qu'un* (= *qualcun*), fr. *quelqu'un*, it. *qualcheduno* etc. Aquesta possibilitat no es pot excloure sobretot a la vista de l'oc. ant. *quec* (< *que que*), *quic* (< *qui que*, de (UNUS)QUI(S)QUE); cf. l'ex. que cita PSW de les *Homél. prov.*: «Almoïna ..., zo es sacrificis que Deus comanda ad un *quic* homen qu'el faza per son peccat»; en català antic aquestes combinacions van acabar essent *quesque* o *quisque* amb la influència *quisvulla* o *quesvulla*, i hauriem esperat **quescom*. Això no és, però, una dificultat de debò i aquesta construcció queda com a una altra solució possible del problema.

Quelcús, V. *qualcú* (QUAL) *Quelimia*, V. *quedimí*

QUELONIS, derivat culte del gr. *χελώνη* 'tortuga'.
 □ 1.ª doc.: Dfa.

QUELVE, com a nom de peix i sinònim d'*agullat* a València es dóna en *El Archivo* II, 156; *agullat* és